

Handreiking voor de ouder¹ betreffende de verwijzing naar het speciaal onderwijs²

Inleiding

In deze bijlage staat informatie die voor de ouder van belang is, in het geval hun kind in aanmerking komt voor toelating en plaatsing in het speciaal onderwijs.

Samenvatting

Wanneer duidelijk wordt dat een leerling niet (meer) op zijn of haar goede plek zit in het regulier onderwijs, komt een verwijzing naar het speciaal onderwijs in beeld.

Als ouder/leerling, de verwijzende school en de ontvangende school het eens zijn over de plaatsing in het speciaal onderwijs hebben we een eenvoudige, korte en snelle route zonder de tussenkomst van een speciale commissie. Is er wel een verschil van inzicht dan verloopt de route via de onafhankelijke Commissie van Advies (CvA). Deze commissie werkt onder verantwoordelijkheid van het Samenwerkingsverband waarbij de school is aangesloten.

Welke stappen worden er gezet als de ouder het eens is met de verwijzing naar het speciaal onderwijs?

1. De ouder wordt door de school waar de leerling op dat moment zit, middels een gesprek geïnformeerd over de stappen die de school wil nemen richting het speciaal onderwijs.
2. De ouder stemt in met het vervolgonderzoek. De zienswijze van de ouder wordt schriftelijk vastgelegd.
3. De school waar de leerling op dat moment zit heeft een deskundige die onderzoek verricht en advies geeft aan de schoolleiding over de verwijzing naar het speciaal onderwijs.
4. De onderzoeksgegevens worden met instemming van de ouder aan de ontvangende school voor speciaal onderwijs overgedragen.
5. De school voor speciaal onderwijs heeft ook een deskundige die m.b.v. het onderzoek van de verwijzende school het advies bevestigt. De schoolleiding van het speciaal onderwijs neemt op basis van dit advies een besluit over de toelating en is verantwoordelijk voor de plaatsing.
6. De ouder stemt in met de verwijzing naar het speciaal onderwijs. Daar waar mogelijk vindt het onderwijs zo thuisnabij mogelijk plaats. Speciaal basisonderwijs (sbo) kent daarbij andere ondersteuningsmogelijkheden dan het speciaal onderwijs (so).
7. De leerling wordt geplaatst op de school voor speciaal onderwijs. Elke school heeft een school specifieke toelatingsprocedure voor de toelating en plaatsing.

Welke stappen zijn er als de ouder het niet eens is met de verwijzing naar het speciaal onderwijs?

1. De ouder wordt door de school waar de leerling op dat moment zit, middels een gesprek geïnformeerd over de stappen die de school wil nemen richting speciaal onderwijs.
2. De ouder maakt kenbaar het niet eens te zijn met een dergelijk traject. De zienswijze van de ouder wordt schriftelijk vastgelegd.
3. In deze route wordt het dossier opgesteld tussen de verwijzende school, de ontvangende school en de ouder. Echter, in afwijking van de andere route wordt deze aanvraag vervolgens ingediend bij de Commissie van Advies van het Samenwerkingsverband.
4. De deskundige in de Commissie van Advies is in dit geval de derde onafhankelijke deskundige. Hij of zij bemiddelt zo mogelijk en indien gewenst tussen de ouder en de school indien er geen overeenstemming is. In voorkomend geval kan de deskundige van de Commissie van Advies het Samenwerkingsverband vertegenwoordigen bij een geschil ingediend bij de landelijke geschillencommissie.
5. In alle kwesties doet de Commissie van Advies nader onderzoek naar de rechtmatigheid van de aanvraag en verstrekt advies aan het betrokken Samenwerkingsverband.

¹ Waar 'ouder' staat wordt in voorkomend geval ook bedoeld ouders en/of verzorger(s).

² Daar waar 'speciaal onderwijs' staat wordt bedoeld: speciaal basisonderwijs (sbo), speciaal onderwijs (so), of speciaal voortgezet onderwijs (vso).

6. In het uiterste geval kan het voorkomen dat de leerling zonder instemming van de ouder naar het speciaal onderwijs wordt verwezen. Daarbij opgemerkt dat in alle gevallen samenwerking met de ouder wordt nagestreefd.

Waar kan ik als ouder bezwaar indienen?

Bezwaren vallen in twee categorieën uiteen: een bezwaar van een ouder/verzorger m.b.t. de geboden ondersteuning en begeleiding op school (A) én daarnaast de mogelijkheid van bezwaar van een ouder/verzorger m.b.t. een afgegeven toelaatbaarheidsverklaring door het samenwerkingsverband (B).

Als een ouder/verzorger het niet eens is met de ondersteuning en begeleiding die op school geboden wordt, kunnen de volgende stappen - bij voorkeur volgordelijk - worden doorlopen:

A. Bezwaar inzake de ondersteuning op school

1. Een bezwaar van een ouder over het aanbod van de school is een zaak tussen ouder en school. In de eerste plaats dragen school en ouder er zorg voor om het uiterste uit hun gesprekken halen om tot een oplossing te komen bij de ondersteuning van de leerling. Als de leerling al op school zit dan is de eerst aan te spreken persoon de leerkracht/mentor van de leerling. Daarnaast wordt de leerkracht/mentor ondersteund door de intern begeleider/ondersteuningscoördinator en het management van de school. Als de leerling nog niet op de school zit is er een toelatingscommissie die kan worden benaderd. Ook de toelatingscommissie wordt ondersteund door het management van de school.
2. Bezwaren over de ondersteuning en of plaatsing in het PO en VO verlopen via de bezwaar/klachten procedures van de betreffende school.
3. Alle scholen hebben een klachtencommissie die kan worden benaderd voor bezwaren over het handelen van de school. In de schoolgidsen en websites van de scholen staat hoe de klachtencommissie kan worden benaderd.
4. Indien er geen oplossing wordt gevonden tussen ouder en school, kan de ondersteuning van het SWV³ ingeroepen worden.
5. Als ook dat geen oplossing biedt, kan de hulp van de onderwijsconsulent (<https://onderwijsconsulenten.nl>) ingeroepen worden.
6. Als voorgaande niet heeft geleid tot een oplossing, dan kan de landelijke geschillencommissie Passend Onderwijs worden ingeschakeld: <https://onderwijsgeschillen.nl/commissie/geschillencommissie-passend-onderwijs-gpo>. Zij gaat over geschillen tussen ouder en de school (niet via SWV) over de vraag of de school in het kader van zorgplicht een passend aanbod heeft gedaan. Elke school is hier verplicht bij aangesloten en de commissie wordt in stand gehouden door de landelijke Stichting Onderwijsgeschillen (www.onderwijsgeschillen.nl). Deze commissie behandelt geschillen aangaande drie zaken: verwijdering, weigering en het OPP.
7. Daarnaast kunnen ouders bij geschillen over toelating/verwijdering als er sprake is van discriminatie op grond van godsdienst, seksuele geaardheid etc. een niet-bindend oordeel vragen aan het College voor de Rechten van de Mens (CRM) in Utrecht (<https://www.mensenrechten.nl/nl>).
8. In laatste instantie kan er beroep worden aangetekend bij de rechter (ook na een oordeel van de geschillencommissie en/of het CRM).

Als een ouder/verzorger of een schoolbestuur het niet eens is met een afgegeven toelaatbaarheidsverklaring (TLV) door het SWV, dan kunnen de volgende stappen - bij voorkeur volgordelijk - worden doorlopen:

B. Bezwaar inzake een afgegeven toelaatbaarheidsverklaring (TLV) door het SWV

1. Allereerst kan het bestuur en/of de ouder terecht bij de Commissie van Advies zelf. Zij vervullen een interne mediërende rol als het gaat om de afgifte van een TLV. Doel is om het bestuur c.q. de ouder betere uitleg te geven over de onderbouwing van de TLV.
2. Als de voorgaande stap geen oplossing biedt dan kan het bestuur c.q. de ouder zich wenden tot de Landelijke Bezwaaradviescommissie Toelaatbaarheidsverklaring (LBT). De Commissie bestaat uit deskundigen die over specifieke expertise beschikken die nodig is voor het beoordelen van de bezwaren. Zie verder: <https://onderwijsgeschillen.nl/commissie/landelijke-bezwaaradviescommissie-toelaatbaarheidsverklaring-lbt>

³ In het PO via het bovenschools ondersteuningsteam en in het VO via het Expertise- & Consultatieteam (ECT).

3. In laatste instantie kan er beroep worden aangetekend bij de bestuursrechter (ook na een oordeel van de LBT).

In welke gevallen verloopt de toelaatbaarheid tot het speciaal onderwijs via de Commissie van Advies (CvA) van het Samenwerkingsverband?

- a. zoals hierboven aangegeven is de Commissie van Advies in beeld als er geen volledige overeenstemming is tussen ouders/leerling, ontvangende en verwijzende school;
- b. als de aanvraag van beide betrokken deskundigen niet eenduidig of compleet is, (deels) buiten de criteria valt of er een TLV wordt aangevraagd met een kortere looptijd dan de schoolloopbaan;
- c. indien de school voor speciaal onderwijs extra middelen wil ontvangen voor de plaatsing;
- d. bij (zeer complexe) casuïstiek waarbij onafhankelijke deskundigheid van belang is.
- e. indien er sprake is van plaatsing op een school bij een bestuur dat niet is aangesloten bij het Samenwerkingsverband.
- f. bij onderinstroom vanuit een kinderdagcentrum (KDC) of medisch kinderdagverblijf (MKD) in het speciaal (basis)onderwijs.

Is mijn kind voor altijd aangewezen op het speciaal onderwijs?

De toelaatbaarheid tot het speciaal onderwijs blijft gedurende de gehele schoolloopbaan⁴ geldig. In het speciaal onderwijs (SO) is de toelaatbaarheidsverklaring geldig tot het einde van het schooljaar waarin de leerling 14 jaar wordt, in het voortgezet speciaal onderwijs is dat 20 jaar. Als bij de overstap van basis- naar voortgezet onderwijs de leerling blijft aangewezen op speciaal onderwijs, dan wordt dit door de school geregeld.

Minimaal één keer per jaar wordt met de ouder (en leerling) het wettelijk verplichte Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) van de leerling geëvalueerd. Indien de leerling in aanmerking komt voor het regulier onderwijs zal daartoe het traject door de school van speciaal onderwijs worden ingezet. De afgegeven TLV voor de schoolloopbaan is dus geen garantie dat de leerling ook daadwerkelijk de gehele periode in het speciaal onderwijs verblijft. Dit uiteraard in overleg en in samenwerking met de ouder.

Wat staat er in een Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP)?

De onderwijsbehoefte van de leerling wordt vertaald in concrete en haalbare handelingssuggesties passend bij het beoogde uitstroomniveau en uitstroomperspectief van de leerling:

- o Wat heeft de leerling nodig om de beoogde einddoelen te halen?
- o Wat heeft de leerkracht/docent nodig om de leerling hierbij te ondersteunen?
- o Wat heeft de school/het team nodig om dit te kunnen realiseren?
- o Wat heeft de ouder nodig om de leerling hierbij te ondersteunen?

Op het handelingsdeel van het OPP zit instemmingsrecht voor de ouder. Dit deel is een beschrijving van de individuele ondersteuning en begeleiding die de leerling ontvangt, wie erbij betrokken is en welke hulpmiddelen worden ingezet. Voor het overige deel van het OPP is op overeenstemming gericht overleg met de ouder van toepassing.

Krijg ik als ouder ook een bewijs van de toelaatbaarheid tot het speciaal onderwijs?

In de wet staat dat van de schriftelijke toelaatbaarheid tot het speciaal onderwijs een afschrift aan de ouder wordt overhandigd. De school voor speciaal onderwijs verzorgt dit.

Wat als ik ga verhuizen en van school voor speciaal onderwijs moet wisselen?

1. Een toelaatbaarheid tot het speciaal onderwijs is landelijk geldig met uitzondering van de toelaatbaarheid tot het speciaal basisonderwijs (sbo). De toelaatbaarheid tot het speciaal onderwijs wordt bij een verhuizing overgedragen aan de nieuwe school.
2. Een toelaatbaarheid voor het speciaal basisonderwijs (sbo) is niet rechtstreeks overdraagbaar, maar moet worden afgegeven door zowel het Samenwerkingsverband van waaruit de leerling afkomstig is, als het Samenwerkingsverband waarnaar de leerling verhuist.
3. Indien de leerling naar een school voor speciaal onderwijs vertrekt buiten het Samenwerkingsverband wordt de toelaatbaarheidsverklaring tot het speciaal onderwijs en het Ontwikkelingsperspectiefplan (of een beschrijving van de ondersteuning) aan de ouder verstrekt die de documenten kan aanleveren bij de vervolgschool.

⁴ Hier wordt de schoolloopbaan binnen het speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs of voortgezet speciaal onderwijs bedoeld.